

אישור מינוי יו"ר ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהתאם לסעיף 11(א) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980, לאשר את החלטת הרבנים הראשיים והשר לשירותי דת למנות את הדיין הרב שמואל אברהם חזן ליו"ר ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל במקומו של הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד שביקש להתפטר מתפקידו.

דברי הסבר

רקע כללי

בהתאם לסעיף 1(1) לחוק הרבנות הראשית לישראל (הארכת כהונה של הרבנים הראשיים לישראל ושל חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל והוראות נוספות) (הוראת שעה), תשפ"ג-2023, כהונתם של שני הרבנים הראשיים לישראל צפויה להסתיים ביום כ"ה בסיוון התשפ"ד (1 ביולי 2024).

בהתאם לסעיף 16(ג) לחוק הרבנות הראשית, התש"ס-1980 (להלן – החוק), הבחירות לרבנים הראשיים לישראל היו אמורים להיערך לפי החוק עד ליום כ"ה באייר התשפ"ד (2.6.2024).

סעיף 11(א) לחוק מורה על הקמת ועדת בחירות שתפקידה ביצוע הבחירות של הרבנים הראשיים לישראל. בהתאם לחוק הוועדה תכלול חמישה חברים, שניים מהם ייבחרו על ידי הממשלה, שניים מהם ייבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל שלא מבין חבריה, ויושב ראש – שהוא שופט או דיין (מכהן או בגמלאות) – שאותו ימנו השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל כאחד באישור הממשלה.

בהחלטת הממשלה מספר 1792 מיום 2.6.2024, שהתקבלה במשאל טלפוני, אישרה הממשלה את החלטת הרבנים הראשיים והשר לשירותי דת למנות את הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד ליושב ראש ועדת הבחירות, וכן מינתה נציגים מטעמה לוועדת הבחירות.

ביום 7.6.2024 ביקש יו"ר ועדת הבחירות, הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד מהשר לשירותי דת להתפטר מתפקידו כיו"ר ועדת הבחירות.

ביום 10.6.2024 לאור פניית השר לשירותי דת בענין זה, הודיעו הרבנים הראשיים לישראל לשר לשירותי דת על הסכמתם למנות את הדיין בדימוס הרב היישריק. עם זאת, לאחר הגשת מועמדותו לממשלה הוא ביקש להסיר את מועמדותו מסיבות אישיות. בשל כך, ביום 19.6.2024 פנה השר לרבנים הראשיים כדי לקבל את הסכמתם למינוי הדיין הרב שמואל אברהם חזן ליו"ר ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל. ביום 20.6.2024 התקבל אישורו של הראשון לציון, כב' הרב יצחק יוסף למינוי. נמסר כי אישורו של הרב הראשי, כב' הרב דוד לאו התקבל במייל אצל מנכ"ל המשרד והוא יושלם עד למועד הדיון בממשלה.

נוכח האמור לעיל ובשים לב ללוחות הזמנים המפורטים, נדרש אישור הממשלה למינויו של הדיין הרב שמואל אברהם חזן ליושב ראש ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל, במקום הרב מסעוד אלחדד שביקש להתפטר מתפקידו.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

לא רלוונטי

השמעת ההצעה על מצבת כוח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מספר 1792 מיום 2.6.2024

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יחס ההחלטה

מצורפת בזאת

מגיש: השר לשירותי דת

י"ד בסיון התשפ"ד
20 ביוני 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

אישור מינוי יושב ראש לוועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל, הדיין הרב שמואל אברהם חזן במקומו של הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד שביקש להתפטר מתפקידו.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

ההצעה דנה באישור מינוי יושב ראש לוועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל במקומו של הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד שביקש להתפטר מתפקידו.

סעיף 11(א) לחוק הרבנות הראשית, התשי"ס-1980 (להלן – **החוק**), מורה על הקמת ועדת בחירות שתפקידה ביצוע הבחירות של הרבנים הראשיים לישראל. בהתאם לחוק, הוועדה תכלול חמישה חברים, שניים מהם ייבחרו על ידי הממשלה, שניים מהם ייבחרו על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל שלא מבין חבריה, ויושב ראש – שהוא שופט או דיין (מכהן או בגמלאות) – שאותו ימנו השר לשירותי דת והרבנים הראשיים לישראל כאחד באישור הממשלה.

בהחלטת הממשלה מספר 1792 מיום 2.6.2024, שהתקבלה במשאל טלפוני, אישרה הממשלה את החלטת הרבנים הראשיים והשר לשירותי דת למנות את הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד ליושב ראש ועדת הבחירות, וכן מינתה נציגים מטעמה לוועדת הבחירות.

ביום 7.6.2024 ביקש יו"ר ועדת הבחירות, הדיין בדימוס הרב מסעוד אלחדד מהשר לשירותי דת להתפטר מתפקידו כיו"ר ועדת הבחירות.

ביום 10.6.2024 לאור פניית השר לשירותי דת בעניין זה, הודיעו הרבנים הראשיים לישראל לשר לשירותי דת על הסכמתם למנות את הדיין בדימוס הרב הישריק. עם זאת, לאחר הגשת מועמדותו לממשלה הוא ביקש להסיר את מועמדותו מסיבות אישיות. בשל כך, ביום 19.6.2024 פנה השר לרבנים הראשיים כדי לקבל הסכמתם למינוי הדיין הרב שמואל אברהם חזן ליו"ר ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל. ביום 20.6.2024 התקבל אישורו של הראשון לציון, כב' הרב יצחק יוסף למינוי. נמסר כי אישורו של הרב הראשי, כב' הרב דוד לאו התקבל במייל אצל מנכ"ל המשרד והוא יושלם עד למועד הדיון בממשלה.

נוכח האמור לעיל ובשים לב ללוחות הזמנים המפורטים, נדרש אישור הממשלה למינויו של הדיין הרב שמואל אברהם חזן ליושב ראש ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל, במקום הרב מסעוד אלחדד שביקש להתפטר מתפקידו.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בהתאם לסעיף 16(ג) לחוק, הבחירות לרבנים הראשיים לישראל היו אמורות להיערך עד ליום כ"ה באייר התשפ"ד (2.6.2024).

סעיף 13 לחוק קובע כי על ועדת הבחירות לפרסם ברשומות רשימה אודות חברי האסיפה הבוחרת,

ועליה להודיע בדבר לכל חבר על חברותו בה, תוך 21 ימים לפחות לפני מועד הבחירות, במסירה אישית או בדואר רשום.

סעיף 14(א) לחוק קובע כי הגשת מועמדות לרב ראשי לישראל תוגש ליו"ר ועדת הבחירות לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירות.

נוכח האמור, המועד האחרון לפרסום ברשומות של חברי האסיפה הבוחרת ברבנים הראשיים לישראל היה ביום ד' באייר התשפ"ד (12.5.2024). מועד זה איננו רלוונטי עוד, שכן הוא חלף. לצד ההבנה של חשיבות העמידה במועדים הקבועים בחוק, יש לציין את הדחיפות באישור הצעת ההחלטה המובאת לאישור הממשלה – נוכח חלוף המועדים כאמור.

הייעוץ המשפטי הבהיר לגורמים הרלוונטיים בהנהלת המשרד את החובה לעמוד בזמנים הקבועים בחוק. כמו כן, קיים קושי מעצם העובדה שהוועדה טרם כונסה חרף אישור נציגיה. קשיים אלה, לצד הקשיים הנובעים מחלוף המועדים הקבועים בחוק, אין בהם כדי להשליך על הצעת החלטה זו המובאת לאישור הממשלה.

כאמור וועדת הבחירות טרם התכנסה והחלפת יו"ר הוועדה בעת הזו איננה מעוררת קשיים משפטיים נוספים. יתר השאלות המשפטיות יפתרו באמצעות מתן הנחיות לוועדה מיד עם כינוסה.

להשלמת התמונה יצוין כי ביום 23.5.2024 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 4266/24 **המרכז לקידום מעמד האשה רקמן נ' הרבנים הראשיים לישראל ואח'**) שעניינה מינוי נשים לאסיפה הבוחרת של הרבנים הראשיים; ביום 9.6.2024 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 4712/24 **הקליניקות המשפטיות, המרכז האקדמי שערי מדע ומשפט ואח' נ' השר לשירותי דת ואח'**) שעניינה, בין היתר, אי-כינוס ועדת הבחירות, וביום 16.6.2024 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 4886/24 **עתים-יעוץ ומידע במעגל החיים היהודי נ' ועדת הבחירות לבחירת הרבנים הראשיים לישראל**) שעניינה, בין היתר, אי-כינוס ועדת הבחירות.

נושא נוסף שנבחן הוא סוגיית זיקות מי מחברי הוועדה לגורמים הממנים, ובתוך כך גם לאפשרות שקרוב משפחתם של מי מהרבנים הראשיים יבקש להציג מועמדות בבחירות. לאחר שנבחנו היקף סמכויות הוועדה, לא ראינו שיש מניעה משפטית בכל הנוגע למעורבות הרבנים הראשיים בבחירת יו"ר הוועדה, בהתאם לסמכויותיהם בחוק. לעניין זה יצוין כי סמכויות הוועדה מצומצמות בעיקר לקביעת מועד ומקום הבחירות, במגבלות הקבועות בחוק, כאשר שיקול הדעת המוקנה לה, בקביעת הרכב חברי האסיפה הבוחרת, מבוססת בעיקרה על האמור בהוראות החוק (סעיפים 7-8) ועל נתונים המתקבלים מרשויות אחרות. ואולם, כחלק מסמכויות הוועדה, עליה לבחון גם את כשרות החתימות המוגשות על-ידי המועמדים (לפי סעיף 14 לחוק).

כמו כן, יצוין כי אם קרובי משפחה של הרבנים הראשיים יגישו את מועמדותם, וככל שיגיעו בפני הוועדה עניינים הנוגעים במישרין למועמדים אלה, תידרש הוועדה לקבל את התייחסות הייעוץ המשפטי לוועדה ולפעול על פיה.

בכל הקשור למינוי דיין מכהן ליו"ר ועדת הבחירות לבחירת **רבני עיר**, קיימת חוות דעת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד ארז קמיניץ, מיום 21.11.2018, שבה הומלץ, שעד לתיקון התקנות בנושא בחירת רבני עיר, לא למנות דיין מכהן בבית דין רבני אזורי ליו"ר ועדת הבחירות לבחירת רבני עיר אלא למנות דיין שיצא לגמלאות, זאת בעיקר מפני שדיינים המכהנים בבתי דין

אזורים תלויים בנשיא בית הדין הרבני הגדול לקידום. יצוין, כי בשנת 2022 תוקנו תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), תשפ"ב-2022, ותקנות אלה אינן מאפשרות יותר לדיין מכהן לשמש כיו"ר ועדת הבחירות לרבני עיר.

על אף ההמלצה בחוות הדעת הנ"ל, לא מצאנו מניעה במקרה דנן, למנות דיין מכהן בבית דין רבני אזורי ליו"ר ועדת הבחירות, זאת משום שבמקרה דנן, להבדיל מהאמור בחוות הדעת הנ"ל, מדובר בבחירות לרבנים הראשיים לישראל, וכן משום שהחוק [בסעיף 11(א)] מאפשר למנות דיין מכהן ליו"ר ועדת הבחירות, לאור היקף שיקול הדעת המצומצם יחסית המסור לוועדה ביחס לוועדה העוסקת בבחירות רבני עיר, וכן לאור העובדה שלדיין המועמד לתפקיד יו"ר ועדת הבחירות במקרה דנן אין זיקה למי מהמועמדים המתמודדים בבחירות והוא אינו מועמד פוטנציאלי בשלב זה למינוי בבית הדין הרבני הגדול.

היעוץ המשפטי במשרד לשירותי דת בדק ומצא כי לא מתקיים חשש לניגוד עניינים אצל המועמד שמובא לאישור הממשלה במסגרת הצעת המחליטים. המועמד חתם על הסדר ניגוד עניינים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

היועץ המשפטי של הרבנות הראשית לישראל – אין מניעה משפטית באישור הצעת המחליטים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

היועצת המשפטית של המשרד לשירותי דת אינה רואים מניעה באישור ההצעה.

גליה קליין צו"ד

היועצת המשפטית למשרד לשירותי דת